

**Ieva Jaunsudrabiņa – dzejnieka māte,
kurai 2015. gada 7. decembrī aprit 165. gadadiena.**

Grāmatā „Mana dzīve” atceras dzejnieks, rakstnieks un gleznotājs Jānis Jaunsudrabiņš: „*Mans tēvs, arī Jānis, ir bijis tikko divdesmit gadus vecs, kad Neretas „Krustiņos”, kādās godībās, iepazīties ar Ievu Saknīti un drīz pēc tam viņu apprecēja. Tā bij mana māte.*”

Mazā Ieva jau astoņu gadu vecumā sākusī ganu gaitas pie svešiem un tā līdz meitas gadiem. Apprecējusies divdesmit piecu gadu vecumā un abi ar vīru Jāni sākuši kalpu gaitas „Krodziņos”, vēlāk „Kraustos”. Tur piedzimusi un pāragri nomirusi meita Anna. Ģimene atkal pārceļas uz „Krodziņiem”. Un tur kādā zvaigžņotā naktī no 12. uz 13. augustu (pēc vecā stila) 1877. gadā piedzimst dēls Jānis.

Kalpu cilvēku liktenis nav viegls un, ja tam pievienojas veselības problēmas, tad dzīve kļūst divtik smaga. Ievas vīrs saslimst un nomirst 25 gadu vecumā, kad nākošajam rakstniekam ir tikai nepilni trīs gadi. Ieva ar dēlu 1880. gadā pārceļas dzīvot pie saviem vecākiem, arī kalpiem Neretas „Riekstiņos”, kur nodzīvo 6 gadus un par kuriem viņas dēls Jānis ir sarakstījis „Balto grāmatu”.

Vēlāk kalpu gaitas turpinājās – divi gadi „Valašiņās”, viens gads „Āriņos”, divi gadi „Šausmānos”, divi gadi „Liepiņās”.

Dēls mācās Neretas „Riekstiņu” pagastskolā un vasarās iet ganu gaitās. Jānis ir ļoti zinātkārs un gudrs, labākais skolēns Riekstiņu skolā. Skolotājs Jurkovskis iesaka mācības turpināt. Māte un viņas brālis, Jāņa krusttēvs atbalsta šo domu un palīdz materiāli, cik nu viņu spēkos, izglītību turpināt.

Ir tiešām pārsteidzoši, kā Ieva, kurai pašai ir bijusi iespēja tikai vienu gadu iet skolā, kuru dzīve nav žēlojusi, ir bijusi tik sirdsgaišs cilvēks, ka, neskatoties uz citu cilvēku pārmetumiem un skaudību, ir sapratusi skološanās vērtību.

Kad dēls beidz Vecsātu zemkopības skolu un kļūst it kā „muižkungs”, mātes sirds iesilst un rodas cerība uz vieglāku izdzīvošanu. Bet dēls turpina izglītošanos Blūma zīmēšanas skolā, vēlāk arī ārzemēs, pašam dzīves apstākļi nav spoži un Ievai kļūst smagi ap sirdi, jo dēla izvēli viņa īsti nevar pieņemt.

Kad Jānis Jaunsudrabiņš 1913. gadā uzceļ māju Pļaviņās, arī viņa māte Ieva vēlāk pārceļas šeit uz dzīvi un beidzot var justies kā saimniece. Tomēr drīz pasauli pāršalc Pirmais pasules karš, tad mūžībā aiziet Jāņa sieva Līziņa, attiecības ar otro sievu Elizabeti kļūst arvien saspīlētas. Tikai māte Ieva prot atrast īstos vārdus, lai atmosfēru ģimenē kaut cik stabilizētu.

J. Jaunsudrabiņš: „*Jo ilgāk tāda māte dzīvo, jo mīlāka viņa kļūst. Viņa it kā aug un pieaug pilnu māju, pilnu sētu. Man liekas, viņa mūsu ģimenē bija pats gudrākais, labsirdīgākais, atjautīgākais un jaunlaicīgākais cilvēks.*

Kad 1930. gadā plaši svinējām viņas astoņdesmito dzimšanas dienu, tad, pie galda sēstoties, es pirmo reizi ieraudzīju, cik skaisti ir, kad galda galā sēd tava māte.”

Kad 1938. gadā liktenis J. Jaunsudrabiņu atved uz Garkalni, arī viņa māte atbrauc šurp dzīvot. Smagais darba mūžs ir darījis savu, rokas sākušas trīcēt un acis vairs lāgā nerāda, bet dabas mīlētāja Ieva cenšas dārza stūrī iestādīt kādu ozola zīli.

1943. gada vasarā, kad Ievas spēki sāka izsīkt, viņas vēlēšanās bija dusēt Neretas Ķišku kapsētā kopā ar senčiem. Bet bija Otrā pasaules kara laiks un dēls viņas vēlēšanos nevar izpildīt. Beidzamā laikā arī pati Ieva tika teikusi:

„Galu galā zeme paliek zeme.”

J.Jaunsudrabiņš: *”Vieta, kur māte guļ, ir jauka pati par sevi: apaļš uzkalniņš, no kura dzīvmais var redzēt Gaujas krastus un mirušais var būt drošs, ka viņa kauli vislielākajos palos nemirks ūdenī.”*

Ieva Jaunsudrabiņa
1850 – 1943
Dzejnieka māte
Apciemojis māti viedu
Noliecies un noliec ziedu

Kapu piemineklis Garkalnes kapos uzstādīts 1960. gada 13. augustā un tā autors ir Mārtiņš Zaurs.

J. Jaunsudrabiņa piemiņas istabas pārzine Brigita Taučkele

